คำวินิจฉัยของ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑/๒๕๔๓ **วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๔๓**

เรื่อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยกรณีกฎหมายขัดต่อรัฐธรรมนูญ

ศาลอาญากรุงเทพใต้ได้ส่งคำร้องของผู้ร้องซึ่งมี นายสมพร เดชานุภาพ จำเลยที่ ๑ นายเณร มหาวิลัย จำเลยที่ ๒ นายรังสรรค์ ต่อสุวรรณ จำเลยที่ ๔ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๒๐ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม เอกสารประกอบเพิ่มเติม การแสดงความคิดเห็น คำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญของผู้ร้องได้ความว่า พนักงานอัยการกองคดีอาญากรุงเทพใต้ (กอง ๑) เป็นโจทก์ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๕๕๐/๒๕๓๖ ฟ้อง นายสมพร เดชานุภาพ นายเณร มหาวิลัย นายอภิชิต อังศุธรางกูร และนายรังสรรค์ ต่อสุวรรณ เป็นจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๔ ตามลำดับ ในข้อหาร่วมกันก่อให้ผู้อื่นกระทำความผิดด้วยการใช้ จ้าง วาน หรือยุยงส่งเสริมให้ฆ่าผู้อื่น (นายประมาณ ชันซื่อ) โดยเจตนาและไตร่ตรองไว้ก่อน อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ ๘๔ ๒๘๘ ๒๘๙ คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอาญากรุงเทพใต้

นายสมพร และนายเณร ผู้ร้องทั้งสองซึ่งเป็นจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ให้การปฏิเสธและชี้แจงว่าถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจกองปราบปรามจับกุม ควบคุมตัวในข้อหาดังกล่าว โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มีอำนาจสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ แม้เจ้าหน้าที่ตำรวจกองปราบปรามจะมีเขตอำนาจสอบสวนคดีได้ทั่วราชอาณาจักรก็มิใช่เป็นการให้อำนาจตามกฎหมาย แต่เป็นเพียงระเบียบภายในของกรมตำรวจเท่านั้น กล่าวคือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. ๒๔๗๗ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้อาศัยอำนาจตามความในมาตราดังกล่าวออกข้อบังคับว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓ เพื่อวางระเบียบในการดำเนินคดีอาญาให้แก่พนักงานตำรวจ เพื่อให้

เป็นระเบียบปฏิบัติในการดำเนินคดีอาญา เจ้าหน้าที่ตำรวจกองปราบปรามทำการสอบสวนผู้ร้องทั้งสองตามคำสั่งแต่งตั้งที่ ๘๖๑/๒๕๓๖ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๓๖ แต่งตั้งพนักงานสอบสวน ผู้รับผิดชอบคดีนี้โดยอาศัยอำนาจตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๒๓ ข้อ ๒.๕ ที่ให้อำนาจอธิบดีกรมตำรวจเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวน และมีอำนาจสั่งการเกี่ยวกับคดีได้ทุกคดี ผู้ร้องทั้งสองเห็นว่าหากการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนที่ไม่เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ ย่อมก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ต้องหา เป็นการละเมิดสิทธิ เสรีภาพของผู้ร้องทั้งสองที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองไว้ตามมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง และ ๒๔๓ วรรคสอง ทำให้การสอบสวนดังกล่าวเป็นการสอบสวนที่มิชอบ เพราะเหตุคำสั่งแต่งตั้งพนักงานสอบสวน ฯ ได้อาศัยอำนาจตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ฯ ซึ่งเป็นการให้ผู้ใดผู้หนึ่งมีอำนาจนอกเหนือจากที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดไว้ ดังนั้น คำสั่งแต่งตั้งพนักงานสอบสวน ฯ ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ฯ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ จึงเป็นบทบัญญัติที่ไม่สามารถใช้บังคับได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

นายสมพร และนายเณร ซึ่งเป็นผู้ร้อง จึงยื่นคำร้องขอให้ศาลอาญากรุงเทพใต้ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า

๑. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

๒. ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓ ข้อ ๒.๕ เป็นข้อบังคับที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

๓. คำสั่งแต่งตั้งพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ตามคำสั่งที่ ๘๖๑/๒๕๓๖ เป็นคำสั่งที่ขัดรัฐธรรมนูญ

๔. การกระทำของพนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติตามคำสั่งแต่งตั้งของอธิบดีกรมตำรวจ (พลตำรวจเอก สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์) โดยอาศัยข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ฯ เป็นการกระทำที่ไม่ชอบ เป็นการสอบสวนที่ไม่ชอบ และไม่เป็นธรรม ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘

นายสนธยา โพธิ์แดง ในฐานะทนายความผู้รับมอบอำนาจจาก นายสมพร เดชานุภาพ และนายเณร มหาวิลัย ได้แถลงสรุปความได้ว่า ผู้ร้องทั้งสองได้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานเป็นผู้ใช้จ้าง วาน บุคคลอื่นให้กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา โดยไตร่ตรองไว้ก่อน ขณะนี้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอาญากรุงเทพใต้ ปรากฏว่า กฎหมายที่ใช้บังคับแก่คดีนี้ต้องด้วยตามมาตรา ๖ กล่าวคือ ศาลอาญากรุงเทพใต้ได้รับฟ้องจากพนักงานอัยการ กองคดีอาญากรุงเทพใต้ กล่าวหาว่าผู้ร้องกระทำความผิดโดยศาลใช้สำนวนการสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจกองปราบปรามซึ่งอ้างตนเองว่า

เป็นพนักงานสอบสวนตามคำสั่งอธิบดีกรมตำรวจ ที่ ๘๖๑/๒๕๓๖ ที่อาศัยความตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓ ข้อ ๒.๕ โดยที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๑ ที่บัญญัติไว้ว่าในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยย่อมมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม คำว่า "เป็นธรรม" หมายถึง ผู้ต้องหาทุกคนได้รับการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนที่ชอบด้วยกฎหมาย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ ได้กำหนดอำนาจการสอบสวน พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ในกรณีนี้พนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบมิได้เป็นไปตามประมวลกฎหมายดังกล่าว ฯ แต่ถูกแต่งตั้งขึ้นโดยคำสั่งของอธิบดีกรมตำรวจโดยอาศัยความตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ ทำให้ผู้หนึ่งผู้ใดมีอำนาจกระทำการนอกเหนือจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้นั้น จึงเห็นว่าไม่เป็นธรรม เพราะพนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้การสอบสวนนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน อีกทั้งพยานหลักฐานที่ได้มาจากการสอบสวน เป็นพยานหลักฐานที่จัดสร้างขึ้นเองทั้งสิ้น เนื่องจากพยานหลักฐานตามสำนวน มิใช่พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิด แต่เป็นการเกิดขึ้นจากการจัดการ หลอกลวง และกำหนดขึ้นโดยพนักงานสอบสวน ซึ่งขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖ เนื่องจากคดีนี้ไม่มีมูล ยังมิได้เกิดการกระทำความผิดขึ้น การกระทำไม่ครบองค์ประกอบความผิดฐานเป็นผู้ใช้ จ้างวาน จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในสี่ประเด็นข้างต้น เกี่ยวกับกรณีดังกล่าวนายสมพร และนายเณร ได้ยื่นคำร้องเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญ ขอให้วินิจฉัยว่า การแต่งตั้งพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบที่ไม่ได้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

นายสนธยาแถลงด้วยว่า การออกข้อบังคับหรือระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่นั้นมิใช่กฎหมาย ซึ่งหากเจ้าหน้าที่คนใดไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติผิดไปจากข้อบังคับหรือระเบียบดังกล่าวก็ไม่มีความผิดฐานเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญาซึ่งข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓ ซึ่งออกโดยอาศัยมาตรา ๑๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. ๒๔๗๗ เป็นข้อบังคับที่ออกมาใช้เป็นข้อยกเว้นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ได้บัญญัติในเรื่องของอำนาจการสอบสวนและพนักงานสอบสวนไว้ชัดแจ้งแล้ว

นายรังสรรค์ ต่อสุวรรณ ผู้ร้องซึ่งเป็นจำเลยที่ ๔ ยื่นคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม เอกสารประกอบเพิ่มเติม และชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ซึ่งบัญญัติว่า

"ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีใดต่อศาลโดยมิได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน" เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๑ ต้องด้วยมาตรา ๖ เป็นอันใช้บังคับไม่ได้ โดยอ้างว่าผู้ร้องกับพวกได้ถูกพนักงานอัยการฟ้องเป็นจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๙๘๐/๒๕๓๖ ดังกล่าวข้างต้น เพราะ

๑) คดีที่ไม่มีการร้องทุกข์ กล่าวโทษ หรือร้องขอให้ช่วยเหลือ หรือการร้องทุกข์ กล่าวโทษ หรือร้องขอให้ช่วยเหลือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๓, ๑๒๔, ๑๒๕, ๑๒๗ ซึ่งรัฐธรรมนูญได้รับรองสิทธิที่จะได้รับการสอบสวนด้วยความเป็นธรรมตามมาตรา ๒๔๑ พนักงานอัยการก็ฟ้องคดีได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๒) การใช้ราษฎรในการสืบสวน ซึ่งขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๑๐) มาตรา ๑๗ ซึ่งรัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๒๔๑ พนักงานอัยการก็ฟ้องคดีได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๓) คดีที่มีการรวบรวมพยานหลักฐานที่ไม่ถูกต้อง ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะผู้รวบรวมพยานหลักฐานไม่ได้เป็นพนักงานสอบสวน และการบันทึกสำนวนการสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะผู้บันทึกไม่ได้เป็นพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๑, ๑๓๕ ซึ่งรัฐธรรมนูญรับรองสิทธิไว้ตามมาตรา ๒๔๑ พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๔) คดีที่ไม่มีการกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด (หลอกให้กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง) เป็นการไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ประกอบกับมาตรา ๕๕ และรัฐธรรมนูญได้รับรองและคุ้มครองไว้ตามมาตรา ๓๒ พนักงานอัยการก็สามารถนำคดีมาฟ้องได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๕) การออกหมายจับและการจับที่ไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๖ (๑), ๗๘, ๘๐ ซึ่งรัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๓๐, ๓๑ พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๖) การสอบสวนที่ไม่ปฏิบัติตามกระบวนการทางอาญา ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาทั้งหมด ซึ่งรัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๒๔๑ พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๗) พยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบ ฝ่าฝืนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖ ซึ่งรัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๒๔๓ พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๘) การสอบสวนที่ได้กระทำขึ้นโดยที่ไม่มีความผิดอาญาเกิด อ้าง หรือเชื่อว่าเกิด หรือผู้ต้องหามีที่อยู่ หรือถูกจับ (โดยชอบ) ซึ่งฝ่าฝืนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘, ๑๙ ๑๓๑, ๑๓๙ ซึ่งรัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๒๔๑ พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๙) การกันผู้ต้องหาด้วยกันไว้เป็นพยาน ซึ่งไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๓๒ ที่ห้ามมิให้โจทก์อ้างจำเลยเป็นพยาน ซึ่งรัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๒๔๓ พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๑๐) กรณีไม่มีผู้เสียหายตามกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔) พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ทั้ง ๆ ที่รัฐธรรมนูญได้รับรองสิทธิไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ , ๓๓ และ ๒๔๑

๑๑) การสอบสวนที่ได้กระทำโดยผู้ไม่มีอำนาจสอบสวน ซึ่งขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘, ๑๙, ๑๔๐ ซึ่งรัฐธรรมนูญได้รับรองไว้ตามมาตรา ๒๔๑ พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๑๒) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ห้ามพนักงานอัยการฟ้องคดีเฉพาะในกรณีที่มิได้มีการสอบสวนในความผิดเท่านั้น แต่ไม่ได้ห้ามในกรณีการสอบสวนโดยไม่ชอบ สอบสวนโดยไม่มีอำนาจ สอบสวนโดยผิดกฎหมาย การใช้บังคับบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๒๐ นี้ ผู้ใช้อำนาจรัฐ คือพนักงานอัยการจึงมีอำนาจที่จะกระทำละเมิดสิทธิ เสรีภาพและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของประชาชนได้โดยตรง และทำละเมิดได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งสิทธิที่รัฐธรรมนูญได้รับรองและคุ้มครองไว้ตามมาตรา ๔, ๕, ๒๖, ๒๗, ๒๘, ๒๙, ๓๐, ๓๑, ๓๒, ๓๓, ๓๔, ๓๖, ๓๗, ๓๙, ๒๔๑, ๒๔๓ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ จึงขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และนอกจากนี้ยังขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๗ และมาตรา ๗๐ โดยตรงอีกด้วย

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๑ เป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักประกันความยุติธรรม ให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จะได้รับความยุติธรรมจากการสอบสวนและการพิจารณาที่เป็นธรรม ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการสอบสวน มิใช่ผูกพันเฉพาะศาลที่จะต้องให้ความยุติธรรมเท่านั้น แต่ผูกพันเจ้าพนักงานในกระบวนการสอบสวนและในกระบวนการพิจารณาที่จะต้องให้ความยุติธรรมในกรณีดังกล่าวด้วย ดังนั้นเมื่อมาตรา ๑๒๐ บัญญัติห้ามมิให้พนักงานอัยการฟ้องคดีต่อศาลเมื่อไม่ได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน จึงเป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๑ ในแง่สิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จะได้รับความยุติธรรมจากการสอบสวนหรือการพิจารณาด้วยความเป็นธรรม เพราะพนักงานอัยการสามารถอ้างมาตรา ๑๒๐ เพื่อปฏิเสธให้ความยุติธรรมดังกล่าวแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้

ผู้ร้องเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ เป็นบทบัญญัติที่ทำลายโครงสร้างกระบวนการดำเนินคดีอาญาที่อำนาจทั้งสาม คือ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาล ต้องคานซึ่งกันและกัน โดยต้องตรวจสอบอำนาจซึ่งกันและกัน และเป็นบทบัญญัติที่ทำลายหลักการของกฎหมายที่เป็นกลไกควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการ ทำให้ไม่มีผลบังคับใช้ และเป็นบทบัญญัติที่ให้พนักงานอัยการใช้อำนาจได้อย่างล้นพ้นและกระทำละเมิดต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยได้อย่างเสรี โดยไม่มีขอบเขตจำกัด ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๑ และขัดต่อหลักรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔, ๒๖, ๒๗, ๒๘ ๓๐, ๓๑, ๓๒, ๗๐ และ ๒๔๓ และหากศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่าไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องก็ขอให้วินิจฉัยเพื่อรับรองสิทธิของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ และ ๒๔๑

พนักงานอัยการได้แถลงเป็นหนังสือสรุปได้ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ทั่ว ๆ ไป โดยต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือข้อบังคับ ระเบียบประกาศ ที่ให้อำนาจไว้ตามมาตรา ๑๘ บัญญัติให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นพนักงานสอบสวน มาตรา ๑๒๐ และมาตรา ๒๘ บัญญัติให้ผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา ซึ่งเป็นพนักงานอัยการและผู้เสียหาย แต่พนักงานอัยการมีข้อจำกัดตามมาตรา ๑๒๐ ว่า ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีใดต่อศาล โดยมิได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน ซึ่งจะต้องมีการสอบสวน กลั่นกรองพยานหลักฐานก่อน ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ถ้าคดีใดไม่มีการสอบสวนพนักงานอัยการจะฟ้องคดีนั้นมิได้ โดยเฉพาะคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๕๘๐/๒๕๓๖ ตามปัญหานี้ได้มีการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวน กองปราบปราม กรมตำรวจ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยอธิบดีกรมตำรวจ ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตั้งแต่รับคำร้องทุกข์กล่าวโทษ สืบสวน จับกุม แจ้งข้อหา การกันผู้ต้องหาเป็นพยาน การรวบรวมพยานหลักฐานและการทำความเห็น พนักงานอัยการเห็นว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๒๐ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติชี้แจงเป็นหนังสือว่า อำนาจการออกข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓ ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งประกาศเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๓ นั้น ไม่มีข้อความว่าอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด คงปรากฏตามที่ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยและผู้ตรวจราชการกรมการปกครอง ชี้แจงต่อที่ประชุมเมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๒๓ ว่าข้อบังคับนี้ไม่ได้อ้างทั้งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน แต่อาศัยอิงหลักตามกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าว และปรากฏตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยเรื่องกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวนความผิดอาญาสั่งโดยรัฐมนตรี

ว่าการกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๔๕๕ ว่าอำนาจการสั่งประกาศใช้ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ฯ นี้ อาศัยความตามมาตรา ๑๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สำนักงานตำรวจแห่งชาติเห็นว่าการถือปฏิบัติงานราชการตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวเป็นไปตามความแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖

สำหรับอำนาจของพนักงานสอบสวนตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ฯ ที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งมาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๑ ได้บัญญัติอำนาจสอบสวนความผิดอาญาที่กระทำในราชอาณาจักร ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ปลัดอำเภอ และข้าราชการตำรวจยศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่านายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาภายในเขตอำนาจของตน ผู้มีอำนาจและหน้าที่สอบสวนความผิดอาญาจึงเป็นพนักงานสอบสวน ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับเขตอำนาจไว้ จึงต้องเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับทั้งหลายว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ อันได้แก่พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย พุทธศักราช ๒๕๐๘ มาตรา ๔ และพุทธศักราช ๒๕๓๕ มาตรา ๕ กำหนดให้กองปราบปรามเป็นส่วนราชการบริหารส่วนกลาง สังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง กรมตำรวจ ประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๑๕ เรื่องกำหนดหน่วยงานเขตอำนาจการรับผิดชอบและเขตพื้นที่การปกครองของหน่วยราชการในกรมตำรวจ ข้อ ๘ และพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๖ กำหนดให้กองปราบปรามเป็นส่วนราชการบริหารส่วนกลาง สังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง กรมตำรวจ มีเขตอำนาจการรับผิดชอบและหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและตามกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับความผิดอาญาทั้งหลายทั่วราชอาณาจักร

ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓ ข้อ ๒.๕ ดังกล่าว กำหนดให้อธิบดีกรมตำรวจเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนและมีอำนาจสั่งการเกี่ยวกับคดีได้ทุกกรณี ซึ่งรวมทั้งการมีคำสั่งแต่งตั้งให้ข้าราชการตำรวจผู้ใดเป็นพนักงานสอบสวน เพื่อปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดได้ การที่อธิบดีกรมตำรวจมีคำสั่งที่ ๘๖๑/๒๕๓๖ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๓๖ แต่งตั้ง พลตำรวจตรี ล้วน ปานรศทิพ ผู้บังคับการกองปราบปราม กับพวก เป็นพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนคดีที่จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ ซึ่งเป็นผู้ร้อง โดยกล่าวหาว่าร่วมกันใช้ จ้าง วาน หรือยุยงส่งเสริม หรือด้วยวิธีอื่นใดให้ผู้อื่นกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา พนักงานสอบสวน

ซึ่งได้รับแต่งตั้งตามคำสั่งกรมตำรวจดังกล่าว จึงมีอำนาจสอบสวนความผิดอาญา และมีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. ๒๔๗๗ มาตรา ๑๒๑ ถึง มาตรา ๑๔๒ ได้โดยชอบด้วยกฎหมาย สำนักงานตำรวจแห่งชาติเห็นว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. ๒๔๗๗ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๒๐ และข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓ ข้อ ๒ และ ข้อ ๒.๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

พิจารณาตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม เอกสารและคำชี้แจงของผู้ร้อง และผู้เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่าเป็นเรื่องขอให้วินิจฉัยว่าบทบัญญัติกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญกรณีต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้ได้

มีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัย ดังนี้

๑. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

๒. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๑ หรือไม่

ตามประเด็นที่ ๑ ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ นั้น มาตรา ๑๖ บัญญัติว่า “อำนาจศาล อำนาจผู้พิพากษา อำนาจพนักงานอัยการ และอำนาจพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ในการที่จะปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ต้องเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับทั้งหลายอันว่าด้วยการจัดตั้งศาลยุติธรรม และระบุอำนาจและหน้าที่ของผู้พิพากษา หรือซึ่งว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจนั้น ๆ” พิจารณาแล้วเห็นว่ากฎหมายมาตราดังกล่าวบัญญัติกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ และอำนาจของเจ้าพนักงานไว้กว้าง ๆ ในลักษณะทั่วไป โดยเฉพาะอำนาจของเจ้าพนักงานนั้น จะต้องเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับที่ให้อำนาจไว้ เช่นอำนาจหน้าที่ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๔๘๘ ระเบียบต่าง ๆ ที่กฎหมายให้อำนาจให้ออกได้ ระเบียบกรมอัยการว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๘ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ นอกจากนี้หากเป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๓๙ และตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๑ อีกด้วย

จึงเห็นว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ ไม่มีข้อความใดๆ ที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ประเด็นที่ ๒ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๑ นั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ บัญญัติว่า "ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีใดต่อศาล โดยมิได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน" รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยย่อมมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม" พิจารณาแล้วประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ นั้น บัญญัติเป็นการห้ามเฉพาะพนักงานอัยการว่าจะฟ้องคดีอาญาคดีใดก็ตาม คดีนั้นจะต้องมีการสอบสวนในความผิดที่กล่าวหานั้นแล้ว และต้องหมายถึงว่าการสอบสวนคดีนั้น ต้องเป็นการสอบสวนที่ชอบด้วยกฎหมายด้วย เช่น ต้องแจ้งข้อกล่าวหาและการสอบสวนจะต้องไม่มีการบังคับขู่เข็ญ ล่อลวง หรือให้สัญญา เป็นต้น กล่าวคือต้องให้โอกาสแก่ผู้ถูกสอบสวนไม่ว่าจะเป็นการกล่าว การให้ถ้อยคำ หรือให้ข้อเท็จจริงโดยสมัครใจ รวมทั้งจะไม่ให้การก็ได้ ซึ่งได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในภาค ๒ ว่าด้วยการสอบสวน เริ่มตั้งแต่การร้องทุกข์ กล่าวโทษ การสืบสวน การจับกุม การคุมขัง การสอบสวนผู้ต้องหา การสอบสวนพยาน รวมตลอดทั้งการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ เมื่อครบถ้วนแล้ว พนักงานสอบสวนจะสรุปสำนวนทำความเห็นเสนอพนักงานอัยการ เมื่อพนักงานอัยการได้รับสำนวนก็จำต้องตรวจสำนวนว่ามีการสอบสวนผู้ต้องหาในข้อหาที่มีการสอบสวนแล้วหรือไม่ มีพยานหลักฐานเพียงพอจะฟ้องได้หรือไม่ หรือต้องมีสอบสวนหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมในส่วนที่ไม่สมบูรณ์อีกหรือไม่ ถ้าจำเป็นก็จะต้องดำเนินการเสียก่อนสั่งคดี อย่างไรก็ตามพนักงานอัยการก็จะต้องตรวจด้วยว่าพยานหลักฐานมีพิรุธ ไม่น่าเชื่อถือ หรือน่าเชื่ออย่างไร รวมทั้งเป็นพยานหลักฐานที่ปรากฏนั้น เกิดจากการกระทำที่ไม่ชอบด้วยวิธีการสอบสวนหรือไม่ด้วย โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๑ บัญญัติว่าต้องสอบสวนด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม ซึ่งนอกจากจะให้รวดเร็วต่อเนื่องแล้วต้องเป็นธรรมอีกด้วย คำว่าเป็นธรรม ย่อมหมายถึง การสอบสวนต้องดำเนินการตามที่มีกฎหมายบัญญัติถึงวิธีการสอบสวนแล้วต้องไม่สร้างเสริมเติมแต่ง ซึ่งพยานหรือหลักฐานที่มีอยู่จริงให้ผิดแผกไปจากความเป็นจริง แม้กระทั่งการพิจารณาการใช้ดุลพินิจก็ต้องไม่ลำเอียง หรือรับฟังกระแสแนวโน้มจากภายนอก หรือเหตุจูงใจแวดล้อมอื่น จริงอยู่ในการสอบสวนของพนักงานสอบสวนและในการพิจารณาของพนักงานอัยการจะจัดอยู่ในชั้นสอบสวนก็ตาม แต่กฎหมายได้บัญญัติไว้ว่าถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าพยานหลักฐานไม่พอฟ้อง ก็ชอบที่จะสั่งไม่ฟ้องได้ ถือว่าเป็นผู้ผดุงความยุติธรรมในระดับหนึ่ง มิใช่ว่าเมื่อเห็นว่ามีการแจ้งข้อกล่าวหาแล้วก็ถือว่าสำนวนคดีนั้นได้สอบสวนแล้ว พยานหลักฐานจะเชื่อได้หรือไม่หรือมีพิรุธอย่างไรก็ตามปล่อยให้เป็นหน้าที่ของศาลจะพิจารณาพิพากษาเอง เห็นว่าเป็นแนวความคิดหรือการใช้ดุลพินิจที่ไม่ถูกต้อง และไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติได้

อย่างไรก็ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติในเรื่องการสอบสวนไว้และมีผลบังคับใช้มานานเกือบ ๗๐ ปีแล้ว แม้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันจะมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ ก็ตาม บทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ก็มิได้ขัดหรือแย้งกัน เป็นการรับรองสิทธิของบุคคลที่เป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยว่าจะถูกดำเนินคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม ซึ่งก็สอดคล้องกับมาตรา ๑๒๐ แม้จะไม่มีข้อความดังกล่าวแต่ก็หมายความว่าการสอบสวนของพนักงานสอบสวนและการพิจารณาคดีของพนักงานอัยการต้องรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรมด้วย ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าไม่เป็นธรรมก็ชอบที่จะหาพยานหลักฐานเพิ่มเติม หรือสั่งไม่ฟ้องเสียได้

สำหรับประเด็นของคำร้องในปัญหานี้ เมื่อได้แจ้งให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการทราบถึงความไม่ถูกต้องในการสอบสวนของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ผู้ได้รับแจ้งก็ควรให้ความเป็นธรรมอย่างหนึ่งอย่างใดตามสมควร แต่หาได้ดำเนินการไม่ ซึ่งไม่ถูกต้องในส่วนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ โดยที่ปรากฏว่าเรื่องนี้พนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว ผู้ร้องก็ชอบที่จะนำสืบให้ปรากฏแก่ศาลโดยชัดแจ้งว่าไม่ชอบอย่างไร เพื่อศาลจักได้มีคำสั่งหรือมีคำพิพากษาในเบื้องต้นได้ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๓ ที่บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา

ถ้อยคำของบุคคลซึ่งเกิดจากการจูงใจ มีคำมั่นสัญญา ขู่เข็ญ หลอกลวง ถูกทรมาน ใช้กำลังบังคับ หรือกระทำโดยมิชอบประการใดๆ ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้” หากไม่ปรากฏชัดแจ้ง ศาลอาจสั่งเป็นอย่างอื่นได้ ทั้งนี้เป็นดุลพินิจของศาล

พิจารณาแล้ว เห็นว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๑

สำหรับความเห็นของผู้ร้องตามคำร้องว่า

๑. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือหลักรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่รับรองและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล ตามที่บัญญัติไว้ในมาตราต่างๆ ดังกล่าวนั้น

๒. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เพราะเหตุให้ความคุ้มครองตามกฎหมายไม่เท่าเทียมกัน เนื่องจากเมื่อสอบสวนคดีแล้วเป็นสิทธิของพนักงานอัยการจะฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีนั้นก็ได้ เป็นการเลือกปฏิบัติ

๓. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง กรณีเป็นข้าราชการ พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวกให้บริการแก่ประชาชน

๔. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๓ วรรคสอง กรณีการให้ถ้อยคำต้องไม่เกิดจากการจูงใจ มีคำมั่นสัญญา ขู่เข็ญ หลอกลวง ถูกทรมาน ใช้กำลังบังคับ หรือกระทำโดยมิชอบด้วยประการใด ๆ

พิจารณาความเห็นทั้งสี่กรณีของผู้ร้องดังกล่าวแล้วเห็นว่าความตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ไม่มีข้อความหรือความหมายใด ๆ ที่จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือหลักรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๒๔๓ วรรคสองแต่อย่างใด เนื่องจากบัญญัติห้ามพนักงานอัยการ ผู้มีหน้าที่ฟ้องคดีอาญาต่อศาลจะฟ้องคดีโดยมิได้มีการสอบสวนในความผิดที่ฟ้องก่อน น่าจะเป็นผลดีแก่ผู้ถูกกล่าวหา โดยต้องสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงในขั้นต้นเสียก่อน หากพยานหลักฐานไม่พอฟ้องก็ให้สั่งไม่ฟ้องได้ เป็นการรับรองสิทธิ รักษาสิทธิ รักษาประโยชน์ของผู้ถูกกล่าวหา การสอบสวนก็ต้องสอบสวนด้วยความเป็นธรรม ไม่สร้างพยานหลักฐานซึ่งมิได้มีอยู่จริง ทั้งการสอบถาม การให้ถ้อยคำ ก็ต้องให้เกิดจากความสมัครใจ มิให้มีสิ่งล่อลวง บังคับขู่เข็ญ หรือให้สัญญาซึ่งได้บัญญัติไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๕ แล้วด้วย พนักงานสอบสวนจำเป็นต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติไว้ในภาคสอบสวนทุกกรณี

ผู้ร้องได้ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยอีกด้วย คือ ถ้าเห็นว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือหลักรัฐธรรมนูญแล้ว ขอให้วินิจฉัยเพื่อรับรองสิทธิของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๔๑ ประกอบมาตรา ๒๓๓ และมาตรา ๒๔๓ ด้วยว่า สำนวนการสอบสวนที่ ๓๗/๒๕๓๖ เป็นการสอบสวนที่ไม่เป็นธรรม และรับรองสิทธิว่าผู้ร้องมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือพิจารณาคดีที่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นธรรม พิจารณาแล้วเห็นว่ารัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลไว้ในมาตราต่าง ๆ เป็นการทั่วไปแล้ว แต่กรณีจะไม่เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัตินั้นเป็นข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญจะไปรับรองในข้อเท็จจริงเป็นการเฉพาะรายได้อีก น่าจะอยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลที่รับคดีไว้จะเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยในข้อเท็จจริงในคดีว่านอกจากจะต้องเป็นไปตามกฎหมายแล้ว ยังต้องสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญด้วย หรือไม่

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๗๐ มาตรา ๒๔๑ และมาตรา ๒๔๓ คำขออื่นไม่จำต้องวินิจฉัย

พลโท จุล อติเรก
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ